

**TÜRKİYE’DEKİ SAĞLIK KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ PROGRAMLARININ
AKADEMİSYEN PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ**
**EXAMINATION OF ACADEMIC PROFILES OF HEALTH INSTITUTIONS
MANAGEMENT PROGRAMS IN TURKEY**

Öğr. Gör. Ramazan Rüçhan KAYA

Uşak Üniversitesi, ramazan.kaya@usak.edu.tr, orcid.org/0000-0001-6520-1848

Öğr. Gör Rabia TATLIDİL

Kafkas Üniversitesi, rabiafettahoglu95@gmail.com, orcid.org/0000-0002-5736-7175

Öğr. Gör. Ebru YILDIZ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, ebru.yildiz@beun.edu.tr, orcid.org/0000-0001-5539-8931

Makale Gönderim-Kabul Tarihi (26.04.2022-30.08.2022)

Öz

Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı sağlık kurumlarının orta ve alt kademe yönetici pozisyonlarında görevlendirilmek üzere nitelikli eleman yetiştirmeyi amaçlayan bir ön lisans programıdır. Bu çalışmada Türkiye’de Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı’nda görev yapan akademisyenlerin akademik profilinin ortaya konması hedeflenmektedir. Bu amaçla Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında çalışmakta olan öğretim elemanlarının YÖKAKADEMİK’te yer alan özgeçmişleri incelenmiştir. Bu kapsamda 56 üniversitede bulunan 75 Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı tespit edilmiştir. Gerekli bilgilere ulaşılamayan 3 program çıkarılmış olup, kalan 72 program ve 209 akademisyen incelemeye alınmıştır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı’nda çalışmakta olan akademisyenlerin 27 farklı lisans programından mezun olduğu tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının %75,1’i Sağlık Yönetimi Bölümü dışındaki bölümlerden mezun olmuştur. Öğretim elemanları içerisinde Anadolu Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’nden lisans mezunu olanlar ön plana çıkmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde Süleyman Demirel ve Cumhuriyet Üniversitelerinin mezunları ve öğrencileri daha fazla yer almaktadır. Doktora düzeyinde ise Süleyman Demirel Üniversitesi mezunları ve öğrencileri ilk sıradadır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında ağırlıklı olarak İşletme Bölümü mezunu bireylerin yer almasının yanı sıra alan dışı sayılabilecek pek çok akademisyenin görev yaptığı saptanmıştır. Alan dışı istihdam edilen öğretim elemanlarının derslere hâkimiyet, derslerin içeriği gibi birçok konuda zorluk yaşayabilecekleri ve verimli olamayacakları düşünülmektedir. Bu nedenle Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programlarının akademik kadrolarında Sağlık Yönetimi Bölümü mezunu olan bireylere öncelik verilmesi önerilmekle aynı zamanda ilgili alanda yüksek lisans ve doktora yapan diğer lisans programlarından mezun

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

bireylerin istihdam edilmesiyle de derslere ve ders içeriklerine hakimiyet noktasında doğacak sorunların engellenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık kurumları işletmeciliği, akademisyenler, akademisyen profili, yükseköğretim.

Abstract

Health Institutions Management Program is an associate degree program that aims to train qualified personnel to be assigned to middle and lower level managerial positions in health institutions. In this research, it is aimed to reveal the academic profile of the academicians working in the Health Institutions Management Program in Turkey. For this purpose, the curriculum vitae of the instructors working in the Health Institutions Management Programs in YÖKAKADEMİK were examined. In this context, 75 Health Institutions Management Programs in 56 universities have been identified. 3 programs for which the necessary information could not be reached were removed, and the remaining 72 programs and 209 academicians were examined. The lecturers who work in the health institutions management program are the graduates of 27 different undergraduate programs. 75.1% of lecturers graduated from departments outside the Health Management department. The graduates of Anatolian University, Süleyman Demirel University, Cumhuriyet University and Hacettepe University are among the most prominent. At the graduate level, graduates and students of Süleyman Demirel and Cumhuriyet Universities are more common. At the doctoral level, Süleyman Demirel University graduates and students are in the first place. In addition to the fact that individuals who are graduates of the Department of Business Administration take part in the Health Institutions Management Programs, it has been determined that many academicians who can be considered outside the field work. For this reason, it is suggested that individuals who are graduates of the Department of Health Management should be given priority in the academic staff of Health Institutions Management Programs, and it is thought that the problems that may arise at the point of the dominance of the courses and course content can be prevented by employing individuals who graduated from other undergraduate programs with masters and doctorate degrees in the relevant field.

Keywords: health institutions management, academics, academic profile, higher education.

GİRİŞ

Meslek yüksekokulları (MYO) “belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki ya da üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur” (Yükseköğretim Kanunu). İş dünyası, entelektüel ve bedensel yetkinliklerin yanı sıra beceri ile donanmış insan kaynağına da ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacı yükseköğretim düzeyinde karşılayan MYO’lar temel becerilerin yanı sıra öğrencilere mesleki eğitim, entelektüel gelişim, kişilerarası iletişim, sosyal gelişim, ahlaki gelişim gibi konularda yeterlilikler ve nitelikler kazandırmaktadır (Turan, 2002: 275). MYO’lar nitelikli ara eleman yetiştirerek, bulunduğu yöreye istihdam sağlamakta, yörenin kalkınmasına dolaylı olarak yardımcı olmakta, eğitim görenler açısından ise iki yıl gibi kısa bir sürede meslek sahibi yaparak onların hayata atılmalarına imkân sağlamaktadır.

Meslek yüksekokullarında bazı sorunlar da yaşanmakta ve bu sorunlar genel olarak; öğrenci kalitesinin düşüklüğü, öğretim elemanlarının mesleki deneyim eksikliği, istihdam yönelimli düzenlemelerin etkili bir biçimde uygulanamaması, eğitim ve öğretimin kampüs hayatından veya sektörden uzak gerçekleştirilmesi, denetim yetersizliği şeklinde sıralanabilir (Akdemir vd., 2018: 495-503). Yaşanan bu sorunlar çerçevesinde Yükseköğretim Kurulu MYO’larda program açılabilmesi için alanında kadrolu en az üç öğretim görevlisi (Öğr. Gör.) bulunması ve bu öğretim görevlilerinden en az bir tanesinin yüksek lisans mezunu olması şartı getirmiştir (Yükseköğretim Kurulu, 2013).

MYO’larda araştırma görevlileri dışındaki tüm öğretim elemanları kadro alabilmektedir. Yükseköğretim Kanunu, Madde 3 kapsamında, yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

üyeleri, Öğr. Gör. ve araştırma görevlilerini; öğretim üyeleri ise Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyelerini kapsamaktadır. Birçok araştırmada ortaya konulduğu üzere MYO'larda istihdam edilen öğretim elemanı kadrolarının büyük bir kısmını öğretim görevlileri kapsamaktadır. Öğr. Gör. atamaları ise "Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Naklen veya Açıkta Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği" (2018) kapsamında belirlenen şartlar doğrultusunda yapılır. Öğr. Gör. kadrosuna başvuru için yönetmelikte belirtilen özel şartlar şu şekilde sıralanmaktadır;

- "En az tezli yüksek lisans derecesine sahip olmak."
- "MYO'ların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen uzmanlık alanıyla doğrudan ilgili lisans mezuniyeti bulunmayan alanlardaki programların Öğr. Gör. kadrolarına başvuracak adaylarda, en az lisans mezunu olup belgelendirmek kaydıyla alanında en az iki yıl tecrübe sahibi olmak."
- "MYO'ların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen uzmanlık alanlarındaki uygulamalı dersleri vermek üzere istihdam edilecek Öğr. Gör.'lerde, her program için Yükseköğretim Kurulu tarafından karar verilen sayıdaki Öğr. Gör. kadrosu için geçerli olmak üzere, lisans mezunu olup belgelendirmek kaydıyla uygulama alanında en az dört yıl mesleki tecrübe sahibi olmak şartı aranır."

MYO'lar hem sanayinin hem de sosyal kuruluşların ara eleman ihtiyacını karşılamada kilit bir role sahip olsa da geçtiğimiz yıllarda eğitim öğretim kalitesinin artan öğrenci sayısı ile birlikte düştüğü gözlemlenmiştir. Birçok yerleşim yerinde MYO'lar kurulmaktadır fakat bu yerlerin hem alt yapısı mesleki eğitim için yetersiz hem de MYO açılması için sunulan gerekçeler makul değildir. MYO kuruluşlarında ve MYO'lara bölüm-program açılırken temel hedef üniversiteyi ve MYO nicelik yönünden büyütme değil bölgenin ara eleman ihtiyacını karşılamak olmalıdır (Ulus vd., 2015: 170).

1. Sağlık Yönetimi ve Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı

Sağlık yönetimi ve yöneticiliğinin tarihi her ne kadar eski olsa da 20. yüzyıl başlarında emek ve teknoloji yoğun modern sağlık kurumlarına ve hastanelerine geçişle birlikte sağlık hizmetlerinin organizasyonu ve sağlık yöneticilerine olan ihtiyaç ön plana çıkmıştır. Sağlık yönetimi kavramı ise 1920'de Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yapılan bir kongrede ilk kez ele alınmıştır (Aktaran: Kaptanoğlu, 2011: 19-20). Sağlık yönetimi eğitimi anlamında ABD'de bulunan Chicago Üniversitesi öncüdür (Hilsenrath, 2012: 386). Türkiye'de ise 1963 yılında sağlık yöneticisi yetiştirmek amacıyla Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık İdaresi Yüksek Okulu (Tengilimoğlu, 2009) ile başlayan Sağlık Yönetimi eğitimi günümüzde birçok üniversitede ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde devam etmektedir.

"Sağlık yönetimini en genel anlamı ile sağlık hizmetleri üretimi yoluyla toplumun sağlık düzeyini korumak ve geliştirmek için maddi ve insan kaynakların planlanması, örgütlenmesi, harekete geçirilmesi ve denetlenmesi sürecidir" (Kavuncubaşı ve Yıldırım, 2012: 104) şeklinde tanımlamak mümkündür. Sağlık yönetimi, kişisel sağlık hizmeti sunan kuruluşlara ve bu kuruluşlar içindeki bölümlere ve sunulan hizmetlere liderlik eden ve yön veren bir meslektir (Thompson, Buchbinder ve Shanks, 2012: 2). Bunun yanı sıra sağlık yöneticileri; sağlık hizmetlerinin sunumunu koordine etmek ve yönetmek; sağlık hizmetlerinin sunumuna liderlik sağlamak ve sağlık kuruluşlarının stratejik yönüne rehberlik etmekle yükümlüdür (White ve Clement, 2015: 94).

Araştırmaya konu olan Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, kamu ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan idari ve yönetime ait olan faaliyetleri yürütecek nitelikli insan kaynağını yetiştirmeyi amaçlayan ön lisans düzeyinde eğitim veren bir programdır. Bu programa Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan Yükseköğretim Kurumları

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

Sınavı (YKS) sonucu elde edilen Temel Yeterlilik Testi (TYT) puan türüne göre öğrenci almaktadır. İki yıllık eğitimi tamamlayıp mezun olan öğrenciler, ön lisans derecesine sahip olmaktadır (Sağlık Bilimleri Üniversitesi).

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının müfredatlarında yer alan dersler Ersan ve diğerleri (2021) tarafından yapılan bir araştırmaya konu olmuş ve 26 kamu, 10 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 36 üniversitedeki Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının müfredatlarında yer alan derslerin çeşitliliği incelenmiş, programlarda yer alan 196 ders tespit edilmiştir. Söz konusu dersler araştırmacılar tarafından kapsamı ve içerikleri açısından kategorilere ayrıştırılmıştır. Türkiye genelinde sağlık kurumları işletmeciliği programında verilen derslerin genel bir görünümünü sunan araştırma sonucuna göre “sağlık bilimleri, hukuk, matematik, ekonomi ve finansman, sosyoloji, yönetim ve strateji, iletişim, teknoloji, araştırma yöntemleri, mesleki uygulama, sanat, mesleki İngilizce, beden eğitimi, psikoloji, işletme, pazarlama, kalite, dokümantasyon” olmak üzere 18 kategoride ders verilmektedir.

Sağlık kurumları işletmeciliği programı mezunlarının karşılaştığı sorunlar incelendiğinde, kamuda yaygın şekilde atamasının olmaması nedeniyle (Doğan ve Esen, 2009:166; Nazlı ve Aktaş, 2018: 1593) bölüm mezunlarının özel sektör, ilaç sektörü ve bölüm dışı farklı alanlardaki sektörlere yöneldiği görülmektedir. Ayrıca Yorulmaz ve Gençtürk (2018: 1312) Türkiye’deki kamu sağlık kurumlarında Sağlık Yönetimi alanında profesyonel eğitim almış yöneticilerin çalıştırılmasına ilişkin olarak büyük eksiklikler olduğunu, arz ve ihtiyaç bulunmasına rağmen profesyonel sağlık yöneticisi istihdamının gerçekleşmediğini ifade etmektedir. Yine aynı çalışmada Sağlık Yönetimi mesleğinde yaşanan eğitimle ilgili sorunlar; alan dışı akademisyenler, alanında yetişmiş akademisyen eksikliği, öğrenci kalitesinin düşüklüğü, sahada mesleği temsil edecek nitelikli personel eksikliği, eğitimde kalite düşüklüğü, eğitimde standardizasyon eksikliği olarak açıklanmaktadır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı’nın ders çeşitliliği incelemesinde yer alan tüm dersleri Sağlık Yönetimi öğrencileri lisans dönemlerinde profesyonel olarak almaktadır. Alanında uzman kişilerin bu programlarda istihdam edilmesi, yukarıda bahsi geçen istihdam sorununu hafifletebileceği gibi alan dışı akademisyenlerden kaynaklı sorunların da önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma ile amaçlanan Türkiye’deki meslek yüksekokullarında bulunan Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı’nda görev yapan öğretim elemanlarının akademik özgeçmişlerinin incelenerek genel bir profilinin ortaya konmasıdır. Literatür incelendiğinde Turizm Rehberliği (Boyraz ve Kabakulak, 2020; Baytok vd., 2019), Eğitim Programları ve Öğretim (Erişti, 2013), Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği (Kiracı vd., 2013) gibi bölümlerde ve İletişim Fakültelerinde (Ünlü vd., 2012) görev yapan öğretim elemanlarının profilinin çeşitli açılardan incelendiği çalışmalar yer almaktadır. Fakat Türkiye’de Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında görev yapan öğretim elemanlarının profilini ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu durum, mevcut çalışmanın özgünlüğünü ve yapılış motivasyonunu ortaya koymasından dolayı değerlidir.

YÖNTEM

Araştırmada, daha önce çeşitli amaçlarla elde edilmiş veriler ve dokümanları barındıran ikincil verilerden, ikincil veri türlerinden ise dokümantasyonel ikincil verilerden yararlanılmıştır (Altunışık vd., 2012). Bu kapsamda, yazılı olmayan dokümantasyonel malzeme olarak, Türkiye’de öğretime devam eden Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında görev yapan akademisyenlerin YÖKAKADEMİK web sitesinde yer alan özgeçmişleri tercih edilmiştir. Araştırma tanımlayıcı tipte bir araştırma olmasına karşın açıklayıcı verilerden de yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında örnekleme alınan akademisyenlerin CV’leri içerik analizine tabi tutulmuştur.

Araştırma kapsamında 2 Şubat 2022 tarihinde, YÖKATLAS veri tabanı tercih sihirbazı üzerinde yapılan araştırmayla aktif olarak öğrenci almakta olan Sağlık Kurumları İşletmeciliği programları tespit edilmiştir. İlgili programlarda görev yapan öğretim elemanlarının tespit edilmesi amacıyla, programların bağlı buldukları üniversitelerin ve ilgili MYO'ların web sitelerine girilerek akademik kadroları incelenmiştir. Bu kapsamda 47'si devlet 9'u vakıf olmak üzere 56 üniversitede bulunan 75 Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarına ait bilgilere ulaşılamayan; Anadolu Üniversitesi (açık öğretim), İstanbul Üniversitesi (açık öğretim) ve Kıbrıs Amerikan Üniversitesi analize dâhil edilmemiştir. Bu kapsamda 32'si il merkezlerinde 40'ı ise ilçe meslek yüksekokullarında bulunan 72 Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı incelemeye alınmıştır. Yapılan araştırmada sağlık kurumları işletmeciliği programlarında çalışmakta olan 209 öğretim elemanı olduğu tespit edilmiştir.

Tespit edilen öğretim elemanlarının, bağlı buldukları üniversitelerin web siteleri ve YÖKAKADEMİK veri tabanında yer alan özgeçmişleri karşılıklı olarak incelemeye alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen veriler Microsoft Office Excel paket programı üzerinde oluşturulan veri tabanına önceden belirlenmiş kategoriler (üniversite türü, MYO türü, bölüm türü, kadronun bulunduğu il/ilçe, unvan, cinsiyet, öğrenim durumu, lisan mezuniyet bölümü, lisans üniversite, yüksek lisans bölüm, yüksek lisans üniversite, doktora bölüm, doktora üniversite) çerçevesinde işlenmiş, SPSS 22 programı yardımıyla veriler tablollaştırılmış ve analizi yapılmıştır.

Araştırma kapsamında bazı üniversitelerin öğretim elemanı bilgilerine ulaşılamamış olması ve bazı öğretim elemanlarının YÖKAKADEMİK veri tabanına özgeçmişlerini işlememiş olmaları kısıtlılık olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan verilerin kamuya açık veriler olması ve herhangi bir klinik süreç veya canlılık çalışmaya doğrudan dâhil edilmemesi sebebiyle etik kurul iznine gerek duyulmamıştır.

BULGULAR

Araştırma çerçevesinde özgeçmişleri incelenen öğretim elemanlarına ait demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Değişkenler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Erkek	118	56,5
Kadın	91	43,5
Çalıştığı Yer		
Merkez	91	43,5
İlçe	118	56,5
Üniversite Türü		
Devlet	185	88,5
Vakıf	24	11,5
Öğrenim Durumu		
Doktora Mezunu	58	27,8
Doktora Öğrencisi	73	34,9
Yüksek Lisans Mezunu	56	26,8
Tezsiz Yüksek Lisans Mezunu	8	3,8
Yüksek Lisans Öğrencisi	3	1,4
Lisans Mezunu	5	2,4
Belirtilmemiş	6	2,9
Unvan		
Doç. Dr.	9	4,4
Dr. Öğr. Üyesi	28	13,7

Öğr. Gör. Dr.	21	10
Öğr. Gör.	149	71,3
Yarı Zamanlı Öğr. Gör.	2	1,0
MYO Türü		
Meslek Yüksekokulu	149	71,3
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	52	24,9
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	5	2,4
Sağlık Meslek Yüksekokulu	3	1,4
Bölüm Türü		
Yönetim ve Organizasyon	204	97,6
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler	5	2,4
TOPLAM	209	100,0

Çalışma kapsamında örnekleme alınan kişilerin %56,5'ini (118) erkek öğretim elemanları oluşturmaktadır. Her ne kadar oranlar yakın olsa da Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında erkek öğretim elemanlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının çalıştıkları MYO'ların bulunduğu yer değerlendirildiğinde ilçe MYO'larda 118 (%56,5), il merkezlerinde ise 91 (%43,5) öğretim elemanının çalıştığı görülmektedir. Bu durumun, Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının çoğunun (40 MYO) ilçe MYO'larda bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında örnekleme dâhil edilen öğretim elemanlarının 185'i (%88,5) devlet üniversitelerinde çalışırken, 24'ü (%11,5) vakıf üniversitelerinde çalışmaktadır. Öğretim elemanlarının öğrenim durumu incelendiğinde, doktora mezunu 58 (%27,8), doktora öğrencisi 73 (%34,9), yüksek lisans mezunu 56 (%26,8), tezsiz yüksek lisans mezunu 8 (%3,8), yüksek lisans öğrencisi 3 (%1,4) ve lisans mezunu 5 (%2,4) öğretim elemanı bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca özgeçmişlerinde öğrenim durumu belirtilmemiş 6 (%2,9) öğretim elemanı yer almaktadır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının akademik kadrolarında 9 (%4,4) Doçent Doktor, 28 (%13,7) Doktor Öğretim Üyesi, 21 (%10) Öğretim Görevlisi Doktor ve 149 (%71,3) Öğretim Görevlisi bulunmaktadır. Bunun dışında 2 (%1) Yarı Zamanlı Öğretim Görevlisi Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında görev yapmaktadır. Ön lisans programlarında genellikle yüksek lisans mezunu Öğr. Gör. istihdam edilmesine rağmen Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında azımsanmayacak kadar doktor unvanlı ve aynı şekilde doktora yapmakta olan öğretim elemanı bulunmaktadır.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının üniversiteler bünyesinde ön lisans eğitimi veren, 4 farklı MYO içerisinde bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca söz konusu MYO'lar içerisinde, Meslek Yüksekokulları bünyesinde 149 (%71,3), Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında 52 (%24,9), Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokullarında 5 (%2,4), Sağlık Meslek Yüksekokulu bünyesinde ise 3 (%1,4) öğretim elemanı çalışmaktadır. Türkiye'de Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı, Yönetim ve Organizasyon ile Tıbbi Hizmetler ve Teknikler bölümleri içerisinde yer alabilmektedir. Araştırma kapsamında 204 (%97,6) öğretim elemanının yönetim ve organizasyon, 5 (%2,4) öğretim elemanının ise Tıbbi Hizmetler ve Teknikler bölümünde eğitim öğretime devam ettiği tespit edilmiştir.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında görev yapmakta olan öğretim elemanlarının çalıştıkları üniversite türü ve çalıştıkları yerlerin cinsiyetler açısından değerlendirilmesi Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Üniversite Türü ve Çalıştıkları Yerlerin Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi

Değişkenler	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kadın		F	%
	F	%	F	%		
Üniversite Türü						
Devlet	109	58,90	76	41,10	185	100
Vakıf	9	37,50	15	62,50	24	100
Çalıştığı Yer						
Merkez	52	57,1	39	42,9	91	100
İlçe	66	55,9	52	44,1	118	100

Araştırma kapsamında, devlet üniversitelerinde çoğunlukla erkek öğretim elemanları (%58,9) görev yaparken vakıf üniversitelerinde ise kadın öğretim elemanlarının (%62,5) çoğunlukta olduğu görülmüştür. Çalıştıkları MYO'ların bulunduğu yer açısından ise hem ilçelerde (%55,9/ %44,1) hem şehir merkezlerindeki (%57,1 / %42,9) MYO'larda erkek öğretim elemanlarının daha fazla olduğunu söylenebilir. Ancak ilçelerde çalışan öğretim elemanları değerlendirildiğinde, kadın öğretim elemanlarının oranında bir artış görülürken, erkek öğretim elemanlarının oranında düşüş tespit edilmiştir.

Sağlık kurumları işletmeciliği öğretim elemanlarının mezun oldukları lisans bölümlerine yönelik bilgilere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Mezun veya Öğrencisi Oldukları Bölümlerin Öğrenim Düzeylerine Göre Değerlendirilmesi

Bölümler	Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İşletme	65	31,1	71	34,0	48	23,0
Sağlık Yönetimi	52	24,9	62	29,7	45	21,5
İktisat	12	5,7	13	6,2	9	4,3
Kamu Yönetimi	11	5,3	10	4,8	5	2,4
Maliye	9	4,3	5	2,4	2	1,0
İstatistik	4	1,9	2	1,0	2	1,0
Ekonometri	3	1,4	2	1,0	0	0
Hemşirelik	3	1,4	2	1,0	2	1,0
İktisadi ve İdari Programlar	3	1,4	0	0	0	0
Uluslararası Ticaret	3	1,4	0	0	0	0
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	2	1,0	0	0	1	0,5
İnşaat Mühendisliği	2	1,0	1	0,5	0	0
Matematik	2	1,0	1	0,5	1	0,5
Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi	2	1,0	0	0	0	0
Tıp	2	1,0	0	0	2	1,0
Uluslararası İlişkiler	2	1,0	1	0,5	0	0
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	1	0,5	1	0,5	0	0
Aktüerya Bilimleri	1	0,5	0	0	0	0
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	0,5	5	2,4	4	1,9
Diş Hekimliği	1	0,5	0	0	0	0
Felsefe	1	0,5	1	0,5	0	0
Gazetecilik	1	0,5	1	0,5	0	0
Mesleki Eğitim	1	0,5	0	0	0	0
Sağlık Memurluğu	1	0,5	0	0	0	0
Sınıf Öğretmenliği	1	0,5	0	0	0	0
Tarih	1	0,5	1	0,5	0	0
Turizm İşletmeciliği	1	0,5	1	0,5	0	0
İnsan Kaynakları Yönetimi	0	0	3	1,4	1	0,5
Eğitim Yönetimi	0	0	1	0,5	2	1,0

Halk Sağlığı	0	0	1	0,5	0	0
İletişim Bilimleri	0	0	1	0,5	0	0
Mali Hukuk	0	0	1	0,5	0	0
Pazarlama	0	0	2	1,0	0	0
Sayısal Yöntemler	0	0	1	0,5	1	0,5
Sosyoloji	0	0	1	0,5	0	0
Yönetim ve Organizasyon	0	0	1	0,5	1	0,5
Radyo, Televizyon ve Sinema	0	0	0	0	2	1,0
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	0	0	0	0	1	0,5
Bölüm Belirtilmemiş	20	9,6	6	2,9	2	1,0
Toplam	209	100	198	100	131	100

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında çalışmakta olan öğretim elemanları 27 farklı lisans bölümünden mezun olmuş akademisyenlerden oluşmaktadır. Aynı şekilde araştırmaya konu olan öğretim elemanları 26 farklı yüksek lisans ve 18 farklı doktora anabilim dalında eğitim almış ya da öğrenimine devam etmektedir. Lisans düzeyinde 65 (%31,1) kişi ile İşletme Bölümü en fazla mezunu bulunan bölümdür. Sağlık Kurumları İşletmeciliği ön lisans programının bir üst diploma seviyesi olan Sağlık Yönetimi Bölümleri ise 52 (%24,9) öğretim elemanı ile ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca İktisat 12 (%5,7), Kamu Yönetimi 11 (%5,3) Ve Maliye 9 (%4,3) mezun ile Sağlık Kurumları İşletmeciliği alanında en çok istihdam edilen ilk beş bölüm olarak öne çıkmaktadır. Lisans mezuniyet alanlarına bakıldığında genellikle sosyal bilimler ve idari bilimler alanlarından öğretim elemanları bulunmakla birlikte; Tıp, Hemşirelik, Diş Hekimliği, İnşaat Mühendisliği, Felsefe, Tarih, Aktüerya Bilimleri ve öğretmenlik branşları gibi alan dışı sayılabilecek bölümlerden mezunların Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında öğretim elemanı olarak görev yaptığı tespit edilmiştir.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında, yüksek lisans düzeyinde lisansüstü eğitime devam eden veya yüksek lisansını tamamlamış 198 öğretim elemanı bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının mezun oldukları veya halen öğrencisi oldukları yüksek lisans programlarına bakıldığında 26 farklı anabilim dalında eğitim almış/almakta oldukları görülmüştür. Öğretim elemanlarının 71'i (%34) İşletme anabilim dalında, 63'ü (%29,7) Sağlık Yönetimi Anabilim dalında yüksek lisans eğitimini tamamlamış ya da devam etmektedir.

Doktora düzeyinde, 58 öğretim elemanının doktora mezunu olduğu, 73 öğretim elemanının ise doktora öğrenimine devam ettiği tespit edilmiştir. Söz konusu öğretim elemanları 17 farklı anabilim dalında eğitim almış ya da almaktadır. Bu kapsamda lisans ve yüksek lisans düzeyinde olduğu gibi işletme anabilim dalında doktora mezunu ve doktora öğrencisi olanlar ile Sağlık Yönetimi anabilim dalında doktora mezunu ve doktora öğrencisi olanların öne çıktığı görülmektedir.

Yüksek lisans ve doktora düzeyinde İşletme, Sağlık Yönetimi, İktisat, Kamu Yönetimi ve Maliye gibi sosyal bilimler alanları öne çıkmakla birlikte, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İnsan Kaynakları Yönetimi gibi anabilim dalları ön plana çıkmaktadır. Yine lisans bölümlerinde olduğu gibi alan dışı ana bilim dallarında eğitim almış ya da almakta olan öğretim elemanları da bulunmaktadır.

Öğretim elemanlarının unvanlarına ve öğrenim düzeylerine göre en çok mezun veren ya da öğrencisi bulunan ilk 5 bölümün incelendiği veriler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Unvanlara Göre Bölüm ve Öğrenim Düzeyi Dağılımı*

Değişkenler		Unvan									
		Doç. Dr.		Dr. Öğr. Üyesi		Öğr. Gör. Dr.		Öğr. Gör.		Yarı Zamanlı Öğr. Gör.	
Bölüm / ABD	Öğrenim Düzeyi	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
İşletme	Lisans	1	11,1	12	42,9	11	52,4	41	27,5	0	0
	Y.Lisans	3	33,3	9	32,1	13	61,9	46	30,9	0	0
	Doktora	5	55,6	13	46,4	14	66,7	16	10,7	0	0
Sağlık Yönetimi	Lisans	3	33,3	3	10,7	1	4,8	44	29,5	1	50,0
	Y.Lisans	4	44,4	5	17,9	2	9,5	50	33,6	1	50,0
	Doktora	2	22,2	3	10,7	1	4,8	38	25,5	1	50,0
İktisat	Lisans	1	11,1	1	3,6	4	19,0	6	4,0	0	0
	Y.Lisans	0	0	4	14,3	3	14,3	6	4,0	0	0
	Doktora	0	0	2	7,1	3	14,3	4	2,7	0	0
Kamu Yönetimi	Lisans	1	11,1	2	7,1	0	0	8	5,4	0	0
	Y.Lisans	0	0	4	14,3	1	4,8	5	3,4	0	0
	Doktora	0	0	1	3,6	1	4,8	3	2,0	0	0
Maliye	Lisans	2	22,2	0	0	0	0	7	4,7	0	0
	Y.Lisans	0	0	1	3,6	0	0	4	2,7	0	0
	Doktora	0	0	1	3,6	0	0	1	0,7	0	0
Diğer Bölümler	Lisans	1	11,1	10	35,7	4	19,0	24	16,1	1	50,0
	Y.Lisans	2	22,2	5	17,9	1	4,8	23	15,4	0	0
	Doktora	2	22,2	7	25	1	4,8	8	5,4	1	50,0
Belirtilmemiş / Eğitime Devam Etmeyen	Lisans	0	0	0	0	1	4,8	19	12,8	0	0
	Y.Lisans	0	0	0	0	1	4,8	15	10,1	1	50,0
	Doktora	0	0	1	3,6	1	4,8	79	54,0	0	0
Toplam		9	100	28	100	21	100	149	100	2	100

*En çok mezunu ya da öğrencisi öğretim elemanı olan ilk 5 bölüme yer verilmiştir.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında görev yapmakta olan öğretim elemanları içerisinde 149 Öğretim Görevlisi (Öğr. Gör.) bulunmaktadır. Öğr. Gör.'lerin %29,5'i lisans, %33,6'sı yüksek lisans ve %25,5'i doktora düzeyinde, Sağlık Yönetimi alanından mezun ya da öğrenci olarak devam etmektedir. Aynı şekilde %27,5'i lisans, %30,9'u yüksek lisans, %10,7'si doktora düzeyinde olmak üzere İşletme alanında mezun ya da öğrencidir. Araştırma kapsamında Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında 21 öğretim görevlisi doktor (Öğr. Gör. Dr.)'un görev yaptığı tespit edilmiştir. Söz konusu unvanlarda bulunan öğretim elemanları içerisinde ise İşletme Bölümü mezunları büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Öğr. Gör. Dr.'ın %52,4'ü lisans, %61,9'u yüksek lisans, %66,7'si ise doktora eğitimini İşletme alanında tamamlamıştır. İşletme bölümünü, %19 lisans ve %14,3 oranlarıyla yüksek lisans ve doktora mezunu bulunan İktisat Bölümü takip etmektedir. Öğr. Gör. Dr.'lara benzer şekilde 28 doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi) içerisinde işletme mezunlarının (%42,9) çoğunluğu oluşturduğunu belirtmek mümkündür. Çalışma kapsamında Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında çalışmakta olan 9 Doçent doktor (Doç. Dr.) bulunduğu, bunlar içerisinde diğer unvanlarda olduğu gibi Sağlık Yönetimi (lisans: %33,3, yüksek lisans: %44,4, Doktora: %22,2) ve İşletme (lisans: %11,1, yüksek lisans: %33,3, Doktora: %55,6) bölümü mezunları ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4. incelendiğinde henüz akademik hayata yeni başlamış olan akademisyenlerde Sağlık Yönetimi mezunlarının tüm öğrenim düzeylerinde artış gösterdiği söylenebilir. Aynı şekilde Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının, Sağlık Yönetimi alanıyla doğrudan ilişkili olması sebebiyle

diğer bölümlerden mezun olan öğretim elemanlarının da lisansüstü düzeyde sağlık yönetimi alanına bir yönelim gösterdikleri söylenebilir.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında çalışan öğretim elemanlarının mezun oldukları üniversitelerin öğrenim düzeylerine göre değerlendirildiği veriler Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Mezun Oldukları/Öğrencisi Oldukları Üniversiteler*

Üniversiteler	Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Anadolu Üniversitesi	24	11,5	3	1,4	0	0
Süleyman Demirel Üniversitesi	15	7,2	23	11,0	20	9,6
Cumhuriyet Üniversitesi	13	6,2	22	10,5	5	2,4
Hacettepe Üniversitesi	13	6,2	1	0,5	6	2,9
Atatürk Üniversitesi	8	3,8	7	3,3	2	1,0
Ankara Üniversitesi	7	3,3	1	0,5	2	1,0
İnönü Üniversitesi	7	3,3	3	1,4	2	1,0
Uludağ Üniversitesi	7	3,3	1	0,5	2	1,0
Afyon Kocatepe Üniversitesi	6	2,9	4	1,9	4	1,9
Selçuk Üniversitesi	6	2,9	2	1,0	5	2,4
Gazi Üniversitesi	5	2,4	7	3,3	5	2,4
Karadeniz Teknik Üniversitesi	5	2,4	3	1,4	3	1,4
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	1,9	5	2,4	3	1,4
Kırıkkale Üniversitesi	4	1,9	2	1,0	0	0
Marmara Üniversitesi	4	1,9	5	2,4	0	0
Başkent Üniversitesi	3	1,4	0	0	0	0
Dumlupınar Üniversitesi	3	1,4	3	1,4	0	0
Erciyes Üniversitesi	3	1,4	1	0,5	2	1,0
Fırat Üniversitesi	3	1,4	10	4,8	3	1,4
İstanbul Üniversitesi	3	1,4	3	1,4	5	2,4
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	3	1,4	2	1,0	3	1,4
Aksaray Üniversitesi	2	1,0	3	1,4	0	0
Ege Üniversitesi	2	1,0	0	0	0	0
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2	1,0	2	1,0	0	0
Kafkas Üniversitesi	2	1,0	3	1,4	2	1,0
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2	1,0	6	2,9	2	1,0
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	1	0,5	4	1,9	0	0
Pamukkale Üniversitesi	1	0,5	4	1,9	0	0
Sakarya Üniversitesi	1	0,5	6	2,9	4	1,9
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	0	0	2	1,0	5	2,4
Beykent Üniversitesi	0	0	4	1,9	0	0
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi	0	0	3	1,4	0	0
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	0	0	0	0	3	1,4
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	0	0	4	1,9	0	0
Kayseri Üniversitesi	0	0	0	0	5	2,4
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	0	0	4	1,9	0	0
Diğer Üniversiteler	33	15,9	42	25,5	36	16,5
Belirtilmemiş	17	8,1	3	1,4	0	0
Lisansüstü eğitime devam etmiyor	0	0	11	5,3	81	38,8
Mezun Olunan Üniversite Türü						
Devlet	181	94,27	176	91,66	120	94,45
Vakıf	10	5,22	13	6,77	6	4,75
Yurt Dışı	1	0,51	3	1,57	1	0,8

*Her bir öğrenim düzeyinde 3’ün altında mezunu olan üniversiteler diğer üniversiteler olarak bir araya getirilmiştir.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında çalışmakta olan öğretim elemanlarının 181'i (94,27) devlet, 10'u (5,22) vakıf, 1'i yurt dışı üniversitelerden olmak üzere 55 farklı üniversiteden lisans düzeyinde mezun olmuştur. Lisans mezunu olunan üniversiteler açısından değerlendirildiğinde Anadolu Üniversitesi (%11,5), Süleyman Demirel Üniversitesi (%7,2), Cumhuriyet Üniversitesi (%6,2) ve Hacettepe Üniversitesi (%6,2) en çok mezunu öğretim elemanı olmuş üniversiteler olarak ön plana çıkmaktadır. Lisans düzeyinde Anadolu Üniversitesi'nin açık ve uzaktan eğitim programlarında ikinci lisans programı olarak İşletme Bölümünü tamamlayan öğretim elemanları bu üniversitenin oranının yükselmesinde katkı sunmaktadır.

Yüksek lisans düzeyinde öğretim elemanlarının 176'sı (%91,66) devlet, 13'ü (%6,77) vakıf ve 3'ü (%1,57) yurt dışı üniversitelerden olmak üzere 65 farklı üniversitede eğitim aldıkları görülmüştür. Süleyman Demirel Üniversitesi (%11), Cumhuriyet Üniversitesi (10,5), Fırat Üniversitesi (%4,8), Atatürk Üniversitesi (%3,3) ve Gazi Üniversitesi (%3,3) lisansüstü düzeyde en çok öğretim elemanı yetiştiren üniversiteler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programı bulunan Süleyman Demirel Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi'nden mezun olan öğretim elemanlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir.

Doktora düzeyinde ise 120'si (%94,45) devlet, 6'sı (%4,75) vakıf ve 1'i (%0,8) yurt dışı üniversitelerden olmak üzere toplam 52 farklı üniversiteden doktora mezunu ya da doktora öğrenimi sürecinde olan öğretim elemanı bulunmaktadır. Bu noktada Süleyman Demirel Üniversitesi'nin 20 (%9,6) öğretim elemanı ile diğer üniversitelere oranla en çok öğretim elemanı yetiştiren üniversite olarak ön plana çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'deki Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının akademisyen profilini ortaya koymayı amaçlanan bu araştırmanın verilerinin toplandığı tarih itibarıyla devlet üniversitelerinde 47, vakıf üniversitelerinde 9 olmak üzere toplamda 56 adet üniversitede bu program bulunmaktadır. Ersan ve diğerlerinin (2021) Sağlık Kurumları İşletmeciliği programının ders çeşitliliğini ortaya koydukları çalışmalarında, 2019 yılı itibarıyla öğrenci almakta olan 35'i devlet 14'ü vakıf olmak üzere toplamda 48 üniversitede (Kıbrıs üniversiteleri hariç) bu programın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara benzer şekilde Dalkılıç (2015) tarafından Sağlık Kurumları İşletmeciliği lisans programlarının müfredatlarının incelendiği çalışmada, 2004 yılında sadece iki üniversitede yer alan Sağlık Kurumları İşletmeciliği programının 2014'te 46'ya yükseldiği ortaya konmuştur. Bu araştırmaların sonuçlarına bakıldığında Türkiye'de bulunan üniversitelerde Sağlık Kurumları İşletmeciliği programının artış eğiliminde olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Araştırmanın yürütüldüğü tarihler itibarıyla, 2022 yılında eğitim öğretime devam etmekte olan 72 Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında çalışan akademisyenlerin %56,5'i erkek, %43,5'i kadındır. Öyle ki Türkiye İstatistik Kurumu (2022) verilerine bakıldığında Türkiye'de 15 yaş ve üzeri bireylerde istihdam edilme oranı %42,8'dir. Bu oran içerisinde kadınların %26,3, erkeklerin %59,8 oranla istihdama katıldığı görülmektedir. Aldırmaz (2020)'in yapmış olduğu çalışmada Türkiye'de erkek akademisyenlerin %54,87, kadın akademisyenlerin ise %45,13 oranında yer aldığı görülmektedir. Bu bilgilerden hareketle kadınların akademik kadrolarda erkeklere göre daha az yer aldığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Buna karşın kadın akademisyen profilini incelediği çalışmasında Akgün (2020), 2006 yılından bu yana Türkiye'de her ilde bir üniversite kurulmasının amaçlandığı ve bu süreçte akademik personel ihtiyacı arttığı için kadınların akademide sayılarının her geçen gün arttığını ortaya koymuştur. Devlet üniversitelerinde erkek (%58,9), vakıf üniversitelerinde kadın (%62,5) akademisyenlerin daha fazla çalıştığı görülmektedir. Aldırmaz (2020)'in çalışmasının sonuçlarına göre devlet

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

üniversitelerinde erkek öğretim elemanları (%56,26) kadınlara (%43,74) oranla daha fazla istihdam edilmektedir.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında görev alan öğretim elemanlarının lisans, yüksek lisans ve doktora mezuniyetlerine bakıldığında İşletme mezunlarının bu alanda daha fazla istihdam edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Alkan'a (2022) göre Türkiye'de Sağlık Yönetimi eğitimine 1963'te başlanmış ve pek çok üniversitede lisans ve lisansüstü programlar açılrsa da sağlık yönetiminin meslekleşebilmesi 2014'e kadar sürmüştür. Yorulmaz ve Gençtürk (2018) Sağlık Yönetimi alanının temel sorunlarını inceledikleri çalışmalarında, öğretim elemanı kadrolarında Sağlık Yönetimi mezunu olmayan kişilerin eğitim verdiğini ve bu çalışmanın sonuçlarına benzer şekilde İşletme Bölümü kökenli öğretim elemanlarının istihdam edildiğini ortaya koymuştur. Bu bilgilerden yola çıkıldığında Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında ortak alan/alan dışı akademik personelin fazla sayıda olması makul karşılanmaktadır. Ancak Güngör Önen ve Önen (2018)'in yapmış oldukları araştırmaya göre 48 tane üniversitede Sağlık Yönetimi yüksek lisans programı olduğu ortaya konmuştur. Söylemez ve Kaya (2020)'nin çalışmasında ise toplamda 19 üniversitede Sağlık Yönetimi doktora programı bulunmaktadır. Bu açıklamalardan yola çıkıldığında Sağlık Kurumları İşletmeciliği programları gibi Sağlık Yönetimi kapsamında değerlendirilebilecek bir programda öğretim elemanı ihtiyacının yine Sağlık Yönetimi alanında yetişmiş ya da yetişmekte olan kişilerce karşılanması olası görünmektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre; Anadolu Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nin lisans mezunları Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında daha fazla istihdam edilmektedir. Yüksek lisans mezuniyeti olarak Süleyman Demirel ve Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı kadrolarında daha fazla yer aldığı görülmektedir. Doktora mezunu ya da eğitimine devam eden kişiler açısından Süleyman Demirel Üniversitesi'nin diğer üniversitelere göre ön planda olduğu görülmektedir. Türkiye'de Sağlık Yönetimi alanında ilk eğitim veren kurum Hacettepe Üniversitesi olduğu gibi Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi bu anlamda başı çekmiştir (Alkan, 2022). Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi öğrencilerinin Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında öğretim elemanı olarak istihdam düzeylerinin daha yüksek olması beklenirken bu anlamda ön plana çıkan Anadolu Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi olmuştur. Anadolu üniversitesi açık öğretim programlarının ikinci üniversite imkânı sunması bu alanda ön plana çıkmasına sebep olmaktadır. Ayrıca Süleyman Demirel Üniversitesi ve Cumhuriyet üniversitesi ise Sağlık Yönetimi alanında lisans programının yanı sıra yüksek lisans ve doktora programlarının bulunması akademisyen ve akademisyen adaylarının bu üniversitelere yönelmesine sebep olabilmektedir.

Bu araştırmaya göre; Sağlık Yönetimi alanı yeni bir disiplin olmamasına karşın Türkiye'de meslekleşebilmesi uzun sürdüğü için Sağlık Yönetimi ile ilgili alanlarda, çeşitli seviyelerdeki akademik birim ve kadrolarda yer alan kişilerin bu alan dışında diğer bilim dallarında eğitim görmüş kişilerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında ağırlıklı olarak İşletme mezunu bireylerin yer aldığı ayrıca alan dışı sayılabilecek pek çok akademisyenin görev yaptığı görülmüştür. Akademik yaşamda akademisyenlerin başarısına ve aidiyet duygusuna ve akademik kimliklerine etki eden faktörlerden biri de uzmanlık alanı ve alan hâkimiyetidir (Tüfekçi Akcan, Malkoç ve Kızıltan, 2018: 576; Memiş Sağır, 2021: 244). Dolayısıyla alan dışı istihdam edilen öğretim elemanlarının derslere hâkimiyet, aidiyet ve başarı gibi birçok konuda zorluk yaşayabileceklerini ifade etmek mümkündür. Bu açıdan Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında, Sağlık Yönetimi mezunu olan kişilerin istihdam edilirken öncelikli olması önerilmektedir. Öte yandan Sağlık Yönetimi alanında lisans ve lisansüstü eğitim

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

veren kurumların sayısı arttığı için ilerleyen dönemde bu programda alan mezunu kişilerin daha fazla istihdam edilebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın veri toplama sürecinde, üniversitelerin resmî web sitelerinde; akademik kadro ve birimler ile ilgili bilgilerin eksikliği ve güncel olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla üniversitelerin web sitelerini güncel tutmaları gerek yapılacak araştırmalarda katkı sağlayacak gerekse üniversite tercih döneminde adayların üniversite hakkında daha fazla bilgi edinebilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca bazı akademik personelin, üniversite web sitesinde yer almasına rağmen, CV'lerinin bulunmadığı, eğitim bilgilerinin güncel olmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu durum araştırmanın bir kısıtı olmaktadır. Üniversite web sitelerinden CV'lerine ulaşılamayan akademisyenlerin YÖKSİS veri tabanına girdikleri bilgileri YÖKAKADEMİK sayfası üzerinden tespit edilmeye çalışılmıştır. Ancak yine birçok akademisyenin CV'lerinin güncel olmadığı ya da eksik bilgi içerdiği görülmüştür. Bu anlamda akademisyenlerin YÖKSİS veri tabanında yer alan CV'lerini güncel tutmaları, eğitim bilgilerinin tam ve eksiksiz bir şekilde doldurmaları gerektiği anlaşılmıştır. Araştırma yapılırken üniversitelerin sitelerinin akademik personele ait bilgileri (bölüm/program) yansıtma noktasında yetersiz olduğu görülmüştür. Bu açıdan üniversitelerdeki ilgili birimlerde çalışan personelin ilgilere ve araştırmacılara kolay bir şekilde bilgi sağlayabilmesi adına ilgili kısımları düzenlemesi önerilmektedir.

Katkı Oranı Beyanı: Birinci yazar makalenin veri setinin oluşturulması, veri toplama, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarından ikinci yazar veri toplama, tartışma ve sonuç bölümü yazım aşamasından üçüncü yazar literatür taraması, veri toplama, şekil şartlarının düzenlenmesi ve eleştirel okumadan sorumludur.

Çatışma Beyanı: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akcan Tüfekçi, A., Malkoç, S., Kızıltan, Ö. (2018). Akademisyenlere Göre Akademi ve Akademik Kültür. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 569-591.
- Akdemir, A. vd. (2018). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki, Sosyal ve Entelektüel Eğilimlerinin Araştırılması. *Journal of Business Research Turk*. 12(1), 493-527.
- Akgün, Z. (2020). Bireysel Yenilikçilik Eğilimi ve Yeniliğin Önündeki Engeller Açısından Kadın Akademisyen Profilleri: 2006 Yılından Sonra Kurulan Üniversitelerde Bir Durum Analizi. *World Women Studies Journal*, 5(5), 1-24.
- Aldırmaz, Y. (2020). Türkiye'de Akademi Cinsiyet Eşit (siz) liği Raporu: 2020. https://www.researchgate.net/profile/Yasar-Aldirmaz/publication/342511353_Turkiye'de_Akademi_Cinsiyet_Esitsizligi_Raporu_2020_Gender_Inequality_Report_at_the_Academy_in_Turkey_2020/links/5ef892c892851c52d60418e6/Tuerkiyed-e-Akademi-Cinsiyet-Esitsizligi-Raporu-2020-Gender-Inequality-Report-at-the-Academy-in-Turkey-2020.pdf Erişim Tarihi: 26.3.2022.
- Alkan, A. (2022). "Sağlık Yönetimi Eğitiminin Dünü Bugünü", içinde R. Erdem ve S. Bostan (Ed.), *Sağlık Hizmetleri Yönetimi*, (ss. 99-121), 1. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 2012.
- Boyras, M., & Kabakulak, A. (2020). Türkiye'deki Turizm Rehberliği Bölümlerinde Görev Yapan Akademisyenlerin Bilimsel Yayınlarının Bibliyometrik Analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2152-2163.

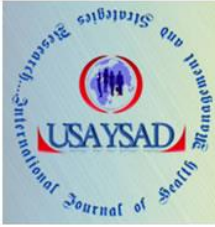

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

- Dalkılıç, S. (2015). Sağlık Kurumları İşletmeciliği Lisans Programlarının Müfredatlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, Ankara.
- Doğan, T. & Esen, A. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 157-168.
- Erişti, B. (2013). Türk Üniversitelerinde Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Profilleri. *Eğitim ve Bilim*, 38(167), 312-326.
- Ersan, H., Türkmen, İ., & Kaya, R. R. (2021). Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programlarının Ders Çeşitliliğinin Analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 792-809.
- Güngör Önlen, B., & Öngel, V. (2018). Türkiye'de Sağlık Yöneticiliği Eğitimi ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öz Değerlendirmeleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23, Geybullu Ramazanoğlu Özel Sayısı, 887-903.
- Hilsenrath, P. E. (2012). Healthcare Management Education Settings in the United States: History and Perspective, *Journal of Management History*, 18(4), 386-401.
- Kaptanoğlu, A. Y. (2011). Sağlık Yönetimi, Sağlık Yönetimi Kitabı İçinde (Editör: Ayşegül Yıldırım Kaptanoğlu), *İstanbul, Beşir Kitabevi*.
- Kavuncubaşı, Ş., & Yıldırım, S. (2012). Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi, Siyasal Yayınevi, 3. Baskı, Ankara.
- Kıracı, K., Bayrak, Ü., & Kurt, Y. (2013). Türkiye'deki Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği Bölümü Öğretim Elemanı ve Yardımcılarının Akademik Özgeçmişlerinin Nicel Görünümü. II. *Ulusal Havacılık Teknolojisi ve Uygulamaları Kongresi Bildiri Kitabı*, 29-30.
- Memiş Sağır, P. (2021). Akademisyenliğin Mesleki Kimliğini Belirleyen Koşulların Değişimi. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 5 (2) , 238-255.
- Nazlı, İ. & Aktaş, H. (2018). Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Geleceğe İlişkin Meslek Kaygısı: Bezmialem Vakıf Üniversitesi'nde Sağlık Yönetimi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. 2. Uluslararası 12. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi.
- Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete. Tarih: 2018. Sayı: 30590.
- Sağlık Bilimleri Üniversitesi. <https://gsmyo.sbu.edu.tr/Akademik/SaglikKurumlariIsletmeciligiProgrami> Erişim Tarihi: 28.02.2022
- Söylemez, Ş. Ç., & Kaya, Ş. D. (2020). Mesleki Uygulama Beklentilerinin Kariyer Motivasyonu Üzerine Etkisi: Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(28), 855-874.
- Tengilimoğlu, D., Akbolat, M., & Işık, O. (2009). Sağlık Kurumları İşletmeciliği. *Ankara: Nobel Yayıncılık*.
- Thompson, J. M., Buchbinder, S. B., & Shanks, N. H. (2012). An Overview of Healthcare Management, *Introduction to Health Care Management*, 1-16.
- TÜİK, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635> Erişim Tarihi: 26.3.2022.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30(30), 271-281.
- Ulus, L., Tuncer, N., & Sözen, Ş. (2015). Mesleki Eğitim, Gelişim ve Yeterlilik Açısından Meslek Yüksekokullarının Önemi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Ekim(5), 168-185.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

- Ünlü, S., Atabek, N., & Taşçı, D. (2012). Türkiye'deki İletişim Fakültelerinde Öğretim Elemanı Profili. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 13, 333-352.
- White, K. R. & Clement, D. G., (2015). Healthcare Professionals, in B. F. Fried and M. D. Fottler, Human Resources in Healthcare Managing for Success, (pp, 79-106), Fourth edition, , Chicago :Health Administration Press.
- Yorulmaz, M., & Gençtürk, M. (2018). Türkiye’de Sağlık Yönetimi Mesleğinin Karşılaştığı Temel Sorunlar: Nitel Bir Çalışma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(4), 1310-1321.
- Yüksek Öğretim Kanunu (2547). Resmî Gazete. Tarih: 1981; Sayı: 17506.
- Yükseköğretim Kurulu (2013, Eylül 9). Yükseköğretim Kurulu Mevcut Programlara Ön Lisans Öğrenci Alınması İçin Ölçütler ve Başvuru Formatı: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/meslek/myo-kurma-program-acma-ogrenci-alma> adresinden alınmıştır.